

TERRITORI I SALUT

Ponents: Itziar González Virós i Joan Nogué

JUSTIFICACIÓ: NECESSITAT REFLEXIÓ SOBRE EL BINOMI TERRITORI - SALUT

La salut és un lloc : a la Salut s'hi arriba, en la Salut s'hi està, de la Salut un se'n va. Només perquè hi ha salut, triem i reconeixem determinats indrets com els llocs en els que ha de discórrer la nostra vida. I és per això que el principal argument que explica assentaments humans i fundacions de ciutats arrela fortament en el si del binomi territori-salut. Perquè més enllà de les primeres auscultacions rituals per descobrir els llocs saludables , ha estat sempre una preocupació inherent als que han planejat i construït la ciutat, el manteniment de la higiene i el benestar ambiental que la pròpia activitat humana posava contínuament en perill. De fet, en el segle XXI, la construcció de les llars en el lloc de la salut, segueix essent el principal repte a assolir. De la mateixa manera, i tal com reconeix el Conveni Europeu del Paisatge " el paisatge és un element important de la qualitat de vida de les poblacions, tant en els medis urbans com en els rurals, tant en els territoris degradats com en els de gran qualitat, tan en els espais singulars com en els quotidians" . **El "paisatge constitueix un element essencial del benestar individual i social"**. És per això que els paisatges de qualitat, ben ordenats i gestionats, incideixen positivament en la salut física i mental dels ciutadans i ciutadanes i molt especialment, d'aquells sectors més desvalguts de la societat. Cada cop son més habituals les experiències terapèutiques que utilitzen el paisatge per estimular positivament persones amb discapacitats o per integrar sectors socials marginals. En aquest sentit, **cal qualificar d'actuacions terapèutiques o sanadores del territori a totes aquelles que permetin recuperar la percepció integral i arrelada en la salut de l'activitat humana sobre la terra.** Perquè en el marc d'una urgent necessitat de renovació de les eines del planejament del territori i de les nostres ciutats i pobles, pensar la Salut és sens dubte, el millor camí.

RELLEVÀNCIA: EL BINOMI TERRITORI - SALUT AVUI A CATALUNYA

És evident que a Catalunya el binomi territori salut té gran rellevància. La major part de la població resideix a la regió metropolitana de Barcelona i a les conurbacions urbanes del corredor litoral i prelitoral que enllacen aquesta regió amb Figueres, cap al nord, i amb Reus, cap al sud. En els espais perifèrics d'aquestes àrees urbanes és on els paisatges urbans i rurals estan més trepitjats i fracturats i on la seva qualitat, per tant, està més minvada. Per altra banda, el paisatge urbà dels barris més marginals de recent immigració extracomunitària exigeixen una actuació immediata. Per això l'actual Pla de Barris i tots els projectes integrals que promou arreu de Catalunya són una gran oportunitat per corregir la manca de "salut" del nostre territori. En aquest sentit el nou codi tècnic de l'edificació així com el conjunt de nous requeriments de sostenibilitat i ecoeficiència en els habitatges del decret del 14 de febrer del 2006, hauria de contribuir favorablement a restablir l'equilibri ambiental i la salut de les nostres ciutats.

PRIORITATS: ASPECTES NO RESOLTS, DEBATS PENDENTS DEL BINOMI

La Llei de Barris i la Llei de Protecció, Gestió i Ordenació del Paisatge, així com els nous decrets tècnics sobre la sostenibilitat i ecoeficiència de les noves construccions han començat a posar fil a l'agulla als aspectes més amunt esmentats, però en

queden d'altres probablement més intangibles, però no per això menys rellevants com :

- La recerca de noves eines d'acompanyament als habitants del territori davant l'impacte a vegades traumàtic d'algunes de les actuacions que estableix el planejament. La transformació ràpida del territori genera sovint dificultat d'assimilació i tensions en la població i és per això que cal millorar i aprofundir en nous canals de participació que corregeixen la sensació d'un planejament al marge de la ciutadania
- La incorporació de la ciutadania en els treballs previs i de diagnòstic del planejament .
- La conveniència de fomentar una vivència més integral del paisatge, en el sentit d'anar més enllà de la vista i potenciar la percepció sonora, tàctil o olfactiva, per exemple.
- L'aprofundiment en valors com la tranquil·litat o la contemplació a través del gaudi del paisatge.
- L'exploració de la funció terapèutica del paisatge.
- La necessitat de retornar l'imaginari a aquells paisatges que l'han perdut per via de l'homogeneïtzació i la banalització.
- La conveniència d'imbuir d'una certa 'cultura del paisatge' a la ciutadania, tot incidint en l'escola i els mitjans de comunicació.
- La incorporació de les ciències i coneixements de geobiologia en el disseny i emplaçament dels habitatges.
- La realització d'auditories ambientals que identifiquin les domopaties que defineixen la "bio-habitabilitat" d'un edifici. Segons el Ministerio de Trabajo de Espanya, es considera que el 30% dels edificis poden presentar problemes d'higiene ambiental relacionats amb el síndrome de l'edifici malalt.
- La qualitat del disseny dels espais públics , de lleure i relacionals de les nostres ciutats incideix directament en la seva capacitat de ser més o menys inclusius i integradors de la comunitat. Cal millorar la seva urbanització així com controlar la seva creixent privatització i indestriable associació amb la cultura del consum.
- La millora de la xarxa de transport públic en el territori és també un element clau en la salut i la racionalitat dels hàbits de mobilitat de la població.

FUTUR: CONCLUSIONS I LÍNIES FUTURES DE REFLEXIÓ / ACTUACIÓ

Dels debats pendents citats en l'anterior apartat se'n desprendran les corresponents línies futures d'actuació.